

DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- voorontwerp van decreet over het Vlaamse internationaal beurzenprogramma voor topstudenten
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Het regeerakkoord 2019-2024 maakt melding van het feit dat op innovatief vlak de minister (*bevoegd voor Buitenlands Beleid*) een nieuw programma opzet waarin jaarlijks de beste studenten een verlenging van hun academische carrière kunnen doen, bij de beste kennisinstellingen ter wereld om te kunnen excelleren. Als kenniseconomie en innovatiemotor bouwt Vlaanderen op die manier een netwerk op met de belangrijkste kenniscentra ter wereld. Voorliggend voorontwerp van decreet voorziet in het juridische kader voor de toekenning van de beurzen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie
Beleidsveld Buitenlands Beleid

Beleidsdoelstellingen

Het **Regeerakkoord** van de Vlaamse Regering 2019-2024 vermeldt: “We zetten een nieuw programma op, in afstemming met VLIR, waarin we jaarlijks de beste studenten een verlenging van hun academische carrière laten doen, bij de beste universiteiten in de wereld. Hierdoor bouwt Vlaanderen een netwerk op, met de belangrijkste kenniscentra in de wereld.”.

De **Beleidsnota 2019-2024, Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking** bepaalt: “Vlaanderen moet in het buitenland ook gekend zijn als een innovatieve topregio, met performante bedrijven, toponderzoeksinstituten, vernieuwende clusters, logistieke troeven, en talentvolle en goed opgeleide mensen. We zetten een nieuw programma op, in

afstemming met VLIR, waarin we jaarlijks de beste studenten een verlenging van hun academische carrière laten doen, bij de beste universiteiten in de wereld. Hierdoor bouwt Vlaanderen een netwerk op, met de belangrijkste kenniscentra in de wereld.”

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Vlaamse Regering keurde op 9 juli 2021 de visienota: internationaal beurzenprogramma (VR 2021 0907 DOC.0844/1BIS) goed.

Het bijgevoegde voorontwerp van decreet is aangepast aan het wetgevingsadvies nr 2021/350, gegeven op 20 september 2021.

Het Departement Cultuur, Jeugd en Media heeft bij het ingediende JoKER advies gegeven op 24/09/2021. Het Departement duidt op de positieve effecten voor jongeren.

De Vlaamse Regering hechtte op 15 oktober 2021 haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet over het Vlaamse internationaal beurzenprogramma voor toptudenten en de bijhorende memorie van toelichting (VR 2021 1510 DOC.1150)

Strategisch advies

De **Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC)** heeft advies gegeven op 06/10/2021. De SARC geeft aan dat een stimuleringsbeleid voor het toptalent in de disciplines waar de SARC over adviseert enkel kan worden toegejuicht. Het duidt op een onmiskenbaar belang van interdisciplinariteit en van de toenemende academisering van het kunstonderwijs. De met deze maatregel beoogde studenten kunnen binnen de genoemde en cultuur gerelateerde disciplines culturele ambassadeurs zijn die het hier ontwikkeld talent een noodzakelijke internationale dimensie geven.

De **Vlaamse Onderwijsraad (Vlor)** heeft advies gegeven op 12/10/2021.

- De Vlor verwelkomt de voorziene middelen voor een beurzenprogramma voor uitgaande studentenmobiliteit van talentvolle studenten. Ze vraagt wel aandacht voor een aantal modaliteiten bij de praktische uitvoering van het programma.
- In het advies wijst de Vlor er verder op dat er naast de masteropleidingen aan de Vlaamse universiteiten, ook masteropleidingen worden georganiseerd aan bepaalde hogescholen.
- Daarnaast vraagt de Vlor dat het beurzenprogramma zich niet enkel richt op excellerende studenten in de masteropleidingen, maar ook in de professionele en academische bacheloropleidingen.
- De Vlor benadrukt verder dat het gebruik van een taalcriterium waarbij de aanvrager moet beschikken over een uitstekende kennis van het Nederlands als voorwaarde niet gangbaar is in Vlaamse mobiliteitsprogramma's.
- De Vlor merkt op dat het niet alleen wenselijk is om aanvragers uit te sluiten die al eerder een beurs op basis van het decreet ontvingen, maar ook om cumulatie van verschillende beurzen voor eenzelfde buitenlandse studie te vermijden.

In antwoord op deze opmerkingen kan worden aangegeven dat:

- De adviezen inzake de modaliteiten bij de praktische uitvoering van het programma, in rekening zullen worden genomen bij de verdere uitwerking ervan.
- Art. 3., 1° van het ontwerpdecreet bepaalt dat de beurs kan toegekend worden onder de voorwaarde dat de aanvrager op het moment van de toekenning, een masterdiploma aan een Vlaamse instelling voor hoger onderwijs heeft behaald, dus inclusief een masteropleiding aan de hogescholen.

- Rekening houdend met de beschikbare financiële middelen wordt ervoor geopteerd om het programma blijvend te richten op de masteropleidingen en momenteel niet verder uit te breiden naar de professionele en academische bacheloropleidingen. Een dergelijke uitbreiding kan in overweging worden genomen in een latere fase op basis van een evaluatie van het programma.
- Met betrekking tot het taalcriterium wordt verwezen naar de tweeledige beleidsambitie van het programma waarbij het ambassadeurschap voor Vlaanderen onder meer op vlak van taal en cultuur een essentiële rol speelt. Vanuit dit oogpunt wordt dit taalcriterium noodzakelijk geacht.
- Het principe dat op basis van dit decreet geen beurs kan toegekend worden als de aanvrager voor dezelfde buitenlandse studie al een andere beurs werd toegekend, wordt ingeschreven in artikel 3, eerste lid, 7°, van het ontwerp.

De afdeling wetgeving van de **Raad van State** gaf advies nummer 70.318/1 op 23 november 2021.

- De Raad acht het raadzaam om in de memorie van toelichting uitgebreider te verantwoorden waarom het niet strijdig is met de grondwettelijke regels gelijkheid en niet-discriminatie dat alleen houders van een masterdiploma aan een Vlaamse instelling voor hoger onderwijs die beschikken over een uitstekende kennis van het Nederlands in aanmerking kunnen komen voor de beurs (randnummer 3.1).

Ingevolge deze opmerking werd onder de rubriek Impactanalyse een punt "Impact op het gelijkheidsbeginsel" toegevoegd

- De Raad acht het raadzaam om in de memorie van toelichting verder te verduidelijken wat in artikel 3, eerste lid, 3°, van het voorontwerp moet verstaan worden onder "kwalitatieve opleiding" en stelt voor om eerder te spreken over "kwalitatief hoogstaande" of "kwaliteitsvolle" opleiding (randnummer 3.2).

Ingevolge deze opmerking werd de toelichting bij artikel 3 aangevuld in de memorie van toelichting en werd artikel 3, eerste lid, 3°, in het decreet aangepast zoals gesuggereerd.

- De Raad acht het raadzaam om in de memorie van toelichting te verduidelijken hoe het "het leiderschapspotentieel en de maatschappelijke verantwoordelijkheidszin van de kandidaat" in artikel 3, tweede lid, 2°, als toetsingscriteria zal toegepast worden (randnummer 3.3)

Ingevolge deze opmerking werd de toelichting bij artikel 3 aangevuld.

- De Raad merkt op dat, als het de bedoeling is dat op grond van artikel 5, 6°, van het voorontwerp (machtiging aan de Vlaamse Regering om de verantwoording en het toezicht op de aanwending van de tegemoetkoming verder te regelen) in het uitvoeringsbesluit te regelen dat de begunstigde studenten verantwoording zullen moeten afleggen over (netwerk)activiteiten waaraan ze deelnamen om de tweede schijf van de subsidie te kunnen ontvangen, in artikel 4 moet vermeld worden dat de kosten voor die netwerkactiviteiten vergoed worden ofwel in artikel 3, eerste lid, moet toegevoegd worden dat het verrichten van netwerkactiviteiten een voorwaarde is voor de toekenning van de beurs.

Het is niet de bedoeling een afzonderlijke tegemoetkoming toe te kennen voor het deelnemen aan netwerkactiviteiten. Evenmin kan op het moment van de aanvraag beoordeeld worden of de kandidaat effectief aan activiteiten zal deelgenomen hebben. Wel zal op het moment van de aanvraag getoetst worden of de kandidaat zich inschrijft in de doelstellingen van het programma, en in het bijzonder zijn rol als "ambassadeur" voor Vlaanderen (artikel 3, tweede lid, 3°). De Vlaamse Regering zal in het uitvoeringsbesluit kunnen vastleggen of feedback over genomen initiatieven inzake netwerking of alumniwerking deel uitmaken van de functionele verantwoording voor de subsidie dan wel of het een voorwaarde is voor het uitbetalen van een (beperkte) tweede schijf. Artikel 5, 5°

en 6°, van het voorontwerp verlenen deze machtiging. Deze opmerking geeft dus geen aanleiding tot aanpassing van de teksten.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Visie

De Beleidsnota 2019-2024 voor Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking benadrukt **de noodzaak om Vlaanderen sterk en coherent te profileren in het buitenland** (strategische doelstelling 7). Om de zichtbaarheid en slagkracht van Vlaanderen als “State of the Art” internationaal te versterken, wordt er ingezet op verschillende aspecten van Vlaanderens identiteit: Vlaanderen als handelsnatie, als maritieme natie, en als centrum van cultuur, erfgoed, en innovatie. Om Vlaanderen als innovatieve topregio nog meer op de kaart te zetten, wordt er een nieuw beurzenprogramma opgezet waarin jaarlijks de beste studenten een kans krijgen om hun academisch traject te verlengen aan de in hun vakgebied beste universiteiten in de wereld.

Door het genereren van een **internationaal netwerk van Vlaamse topstudenten en -alumni**, wil dit beurzenprogramma bijdragen tot het **op de kaart zetten van Vlaanderen als innovatieve topregio**, en tot het verder versterken van de **zichtbaarheid en slagkracht van Vlaanderen in het buitenland**.

Mede door hun excellente vorming en de interculturele kennis, competenties en inzichten die de leden van dit internationaal netwerk hebben opgebouwd tijdens hun studies in het buitenland, zullen deze studenten en alumni **een positieve impact maken op de maatschappij waarin zij actief zijn – in Vlaanderen of daarbuiten**.

Het **beurzenprogramma onderscheidt zich** binnen het huidige uitgebreide landschap aan beurzenprogramma's voor uitgaande mobiliteit, op verschillende vlakken: de specifieke doelgroep, de omvang van de beurs, de focus op excellentie aan de beste kenniscentra, het netwerkaspect, etc.

Dit beurzenprogramma moet bovendien bijdragen tot **een extra instrument van buitenlands beleid**, aanvullend aan de officiële diplomatieke netwerken vanuit het Departement BUZA, Flanders Investment & Trade en Toerisme Vlaanderen. Om deze doelstellingen te behalen, werd gekozen om het beurzenprogramma te laten beheren en uitvoeren door het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken.

Missie

Om dit toekomstbeeld te realiseren, streeft het beurzenprogramma ernaar om **een selecte groep van uitzonderlijk talentvolle studenten** de kans te bieden om hun academische studies te verlengen aan de voor hun vakgebied beste kenniscentra ter wereld.

De **kost van dergelijke studies** aan de beste kenniscentra ter wereld vormt vaak **een barrière**. Het **beurzenprogramma wil deze barrière wegnemen** om de meest talentvolle Vlaamse studenten de kans te bieden te excelleren in hun vakgebied.

Doelstellingen

Het beurzenprogramma streeft ernaar om:

- De **monetaire barrière weg te nemen** die in veel gevallen studies aan de beste kennisinstellingen ter wereld belemmert, en dit voor zoveel mogelijk uitzonderlijk talentvolle Vlaamse studenten;
- **Een internationaal netwerk van** talentvolle Vlaamse studenten en alumni ontwikkelen, en dit in verschillende vakgebieden;
- Het **imago van Vlaanderen in het buitenland verder versterken** via dit netwerk en via de impact die de leden van dit netwerk hebben op de maatschappij waarin zij actief zijn.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Met dit artikel wordt een kader gecreëerd voor het toekennen van beurzen aan talentvolle studenten voor het verderzetten van hun opleiding in het buitenland.

Artikel 3

In het eerste lid wordt vastgelegd wie in aanmerking komt voor een tegemoetkoming in het kader van dit programma.

De Vlaamse Regering zal bij besluit vastleggen op welke manier deze voorwaarden zullen getoetst worden. Er zal onder meer vastgelegd worden welke documenten bij de aanvraag moeten gevoegd worden en welke documenten nog in de loop van de toekenningsprocedure nog kunnen aangevuld worden (aan de voorwaarden van punt 1° en 6° moet pas voldaan zijn op het moment van de toekenning van de beurs). Het is ook de bedoeling dat in het uitvoeringsbesluit zal worden bepaald welke hogeronderwijsinstellingen in het buitenland in aanmerking zullen komen voor masteropleidingen binnen het Internationaal Beurzenprogramma voor topstudenten. Daarbij wordt gedacht aan een lijst die wordt opgesteld op basis van een World University Rankings lijst die internationaal erkend wordt.

In het tweede lid worden de criteria vastgelegd op basis waarvan de ontvankelijke aanvragen zullen beoordeeld worden en de wijze waarop die beoordeling zal georganiseerd worden. Deze criteria passen in de visie dat de return on investment van het programma zit in het investeren in Vlaams toptalent dat nadien een belangrijke meerwaarde voor de Vlaamse samenleving kan bieden, hetzij door in Vlaanderen belangrijke leidinggevende en/of maatschappelijk waardevolle rollen op te nemen, hetzij door in het buitenland verder door te groeien en Vlaanderen aldus sterker op de kaart te zetten. Tegelijk is het de bedoeling om een sterk internationaal netwerk van studenten en alumni van het programma op te bouwen, en via hen met kenniscentra over de gehele wereld. Dit netwerk is tegelijk een aanvulling op en gelinkt aan het officiële diplomatieke netwerk van Vlaanderen in het buitenland. Daarom zullen de kandidaten naast hun academische excellentie ook moeten kunnen aantonen dat ze het nodige leiderschapspotentieel en maatschappelijke verantwoordelijkheid kunnen aantonen en hun drijfveren passen binnen de doelstellingen van het programma. In het uitvoeringsbesluit zal worden vastgelegd hoe de criteria zullen getoetst worden, bijvoorbeeld op basis van een CV, een motivatiebrief, een essay of een interview.

In het decreet wordt wel al vastgelegd dat de Vlaamse Regering zich bij de beoordeling zal baseren op de evaluatie door een onafhankelijke jury, die zal bestaan uit "captains of society" met verschillende achtergronden (bijv. exacte

wetenschappen, humane wetenschappen, audiovisuele en beeldende kunsten, of in de muziek en de podiumkunsten) en met voldoende academische expertise.

Artikel 4

Aan de geselecteerde studenten zal een financiële beurs aangeboden worden. Het bedrag van de tegemoetkoming is afhankelijk van de locatie en van het type opleiding, en is bedoeld om de reële kosten te dekken zoals inschrijvingsgeld, de kosten voor huisvesting en levensonderhoud, en de kost van vlieg- of treintickets heen-en-terug naar de bestemming.

Artikel 5

Dit artikel bevat een machtiging aan de regering om concrete regels vast te stellen voor de procedure van aanvraag, toekenning en uitbetaling van de beurzen, en de modaliteiten van beoordeling en controle.

Artikel 6

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2022, zodat de eerste beurzen kunnen toegekend worden voor opleidingen in het academiejaar 2022-2023.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Vanaf 2022 wordt een bedrag van 2 MEUR voorzien aan te rekenen op het begrotingsartikel SA0-1SNA2ID-WT.

De Inspectie van Financiën gaf advies op 06/10/2021.

De Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting gaf zijn akkoord op 11/10/2021. (zie dossier principiële goedkeuring)

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand of de personeelsbudgetten.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de gemeenten, de OCMW's, de intercommunales of de provincies voor wat betreft hun personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen en schulden of de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Na definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering zal het ontwerp van decreet zo snel mogelijk ingediend worden in het Vlaams Parlement, zodat de eerste beurzen nog kunnen toegekend worden in het academiejaar 2022-2023.

Een ontwerp van uitvoeringsbesluit zal zo snel mogelijk voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering en uitvoeringsmaatregelen (website, ...) worden voorbereid.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van decreet over het Vlaamse internationaal beurzenprogramma voor topstudenten en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management te gelasten om voornoemd ontwerp van decreet en de bijbehorende memorie van toelichting, in naam van de Vlaamse Regering, in te dienen bij het Vlaams Parlement..

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management

Jan JAMBON